

Nr. 92, november 2021

Nieuwsbrief van de Archeologische Vereniging Kempen- en Peelland
AWN afd. 23

AVKP IN 2022: ONTMOETEN, KENNISDELEN EN DOEN

In 2021 is de vraag is 'hoe kunnen we het wél doen?' We blijven zoeken naar de mogelijkheden om de contacten te onderhouden en activiteiten uit voeren binnen de coronaregels en dat lukt steeds beter.

Er zijn nu drie lezingen gehouden, soms geheel digitaal en soms een combinatie van fysiek én digitaal. Dat vraagt om creativiteit en spelen met techniek. Ook de ALV op 8 december is zowel fysiek als online te volgen, als de coronaspelregels dat toelaten.

We focussen ons komend jaar op drie belangrijke onderwerpen: **ontmoeten, kennisdelen en doen**. We willen mensen en organisaties samen brengen (ontmoeten) om informatie en verhalen uit te wisselen (kennis te delen) en fysiek bezig te zijn met archeologie (doen) in een contextrijke omgeving waar je welkom bent.

Ondertussen is er coronaproof veel te lezen in deze dikke Actueel over diverse opgravingen. Veel leesplezier!

Ellen van der Steen

WIST U DAT...

- de bromfiets van Gagelbosch weer overleind staat in de restauratieruimte
- de bouwgroep weer begonnen is en zich oriënteert op een nieuw onderwerp maar eerst het oude moet afronden.
- de waardenkaart van Eindhoven aangevuld wordt met gegevens over WO II en Koude Oorlog
- er 13 pagina's gaan over opgravingen in Best, Eindhoven Oirschot, Gerwen en Heeze, vanaf p. 5
- Op 7 nov de Brabantse Archeologen en heemkundekringen weer een zeer geslaagde NBAG-studiedag hadden
- Jan Timmers een lezing houdt Over mensen en de Peelrandbreuk, p. 19
- deel twee van de ALV van AVKP plaats vindt op 8 december
- de nieuwjaarsborrel op 12 januari 2022 plaatsvindt
- AVKP leden zoekt voor de activiteitencommissie en het bestuur, p. 16

ACTIVITEITENKALENDER 2021

Jaarkalender activiteiten Archeologische Vereniging Kempen & Peelland						
Jaar 2021 - 2022						
	November		November		November	November/December
	Wk 45		Wk 46		Wk 47	Wk 48
Ma	8		15		22	29
Di	9		16		23	30
Wo	10	17 Actueel verschijnt - BV AVKP		24 Lezing Peelrandbreuk		1
Do	11		18		25	2
Vr	12		19		26	3
Za	13		20		27	4
Zo	14		21		28	5 Sinterklaas
	December		December		December	December/Januari
	Wk 49		Wk 50		Wk 51	Wk 52
Ma	6		13		20	27
Di	7		14		21	28
Wo	8 ALV AVKP + lezing	15 BV AVKP		22		29
Do	9		16		23	30
Vr	10		17		24	31 Oudjaar
Za	11		18	25 Kerst	kerstvakantie	1 Nieuwjaar
Zo	12		19	26 Kerst		2
	Januari		Januari		Januari	Januari
	Wk 1		Wk 2		Wk 3	Wk 4
Ma	3		10		17	24
Di	4		11		18	25
Wo	5 Nieuwjaarsborrel	12		19		26
Do	6		13		20	27
Vr	7		14		21 Deadline AVKP-Actueel	28
Za	8		15		22	29
Zo	9		16		23	30
	Februari		Februari		Februari	Februari
	Wk 5		Wk 6		Wk 7	Wk 8
Ma	31		7		14	21
Di	1		8		15	22
Wo	2 Actueel verschijnt	9 BV AVKP		16		23
Do	3		10		17	24
Vr	4		11		18	25
Za	5		12		19	26 Carnaval
Zo	6		13		20	27 Carnaval
Werkavonden Vergaderingen Excursie / veldloop Cursus Feestdagen Feesten & borrels Lezingen / symposia Deadlines						

LIEF EN LEED

We zijn blij dat Ben van den Broek weer op woensdag aanwezig is in het Erfgoedhuis. John Cleeven is herstellend van een operatie

en verblijft nog in het ziekenhuis. We wensen hem een spoedig herstel toe.

CURSUSSEN, LEZINGEN EN EXCURSIES

Lezingen

We hebben inmiddels goede ervaringen opgedaan met de online lezing. Kijkers thuis kunnen zowel de presentatie als de spreker zien, horen en vragen stellen. Dit geldt ook voor de mensen in de zaal. **Vanwege de coronamaatregelen is aanmelden verplicht.** Zo kunnen we de groepsgrootte in de gaten houden en jullie op de hoogte houden als de spelregels veranderen.

24 november – Lezing Over mensen en de Peelrandbreuk

Jan Timmers geeft een lezing over de Peelrandbreuk, hoe mensen er mee omgingen en wat je daar nu nog van terugziet. Lees meer op pagina 19.

Aanvang: 20 uur. Locatie: Erfgoedhuis en online.
Aanmelden (verplicht): awnafdeling23@gmail.com.

8 december – Archeologische waardenkaart Eindhoven

Regioarcheoloog **Ria Berkvens** geeft na de jaarvergadering op 8 december 2021 een lezing over de archeologische waardenkaart van de gemeente Eindhoven. Meer informatie volgt.

De lezing volgt na de jaarvergadering, die om 20 uur begint. Locatie: Erfgoedhuis en online.
Aanmelden (verplicht): awnafdeling23@gmail.com.

De lezingen zijn gratis en ook toegankelijk voor niet-leden.

NIEUWS UIT HET ERFGOEDHUIS

Volg het Erfgoedhuis Eindhoven op www.erfgoedhuiseindhoven.nl.

Volg de ArcheoHotspots op: www.archeohotspots.nl en [twitter@ArcheoHotspots](https://twitter.com/ArcheoHotspots)

Tekenen Gagelbosch

Er is weer actief gepuzzeld overdags en woensdagavonden. De projecten Gagelbosch 1968 en 2007 zijn daarmee gereed voor het tekenen van vondsten die niet eerder getekend zijn. Je hoeft hier geen ervaring voor te hebben!

Vind je het leuk om met een klein groepje, afbeeldingen en versieringen op keramiek te tekenen dan kan dit nu op woensdagavonden.

Er is begeleiding bij van Dirk of Ben.

Het is de bedoeling dat tekeningen digitaal beschikbaar gaan komen in het zogenaamde Deventer systeem. Uitleg hierover kan gegeven worden.

Dirk Vlasblom

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK IN DE REGIO

(door Ria Berkvens, regioarcheoloog Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant)

Locatie	Uitvoerende instantie	(vermoedelijke) uitvoeringsperiode
Leende - Valkenswaardseweg ong. (archeologische begeleiding)	Transect	Nog 2021- 2022
Oostelbeers – Driehoek 20 (opgraving)	Transect	Nov 2021
Riethoven – Heuvel (archeologische begeleiding)	??	2022
Someren – Vaarselstraat 54 (proefsleuven)	??	2022
De Bulders wadi (archeologische begeleiding)	??	2021?
Riethoven - Voorderstraat-Heiereind (proefsleuven)	??	2022
Aalst - Raadhuisstraat 28 (proefsleuven)	??	2022
Budel – Dr. Mathijssenstraat (proefsleuven, archeologische begeleiding en opgraving)	??	2022
Best - Oirschotseweg 18-24 (proefsleuven)	??	2022
Dommelen – Bergstraat 54-60 (proefsleuven)	??	2022
Budel – De Kleine Wereld (opgraving)	??	2022
Deurne – Lagekerk 13-15 (proefsleuven met zo nodig doorstart naar opgraving)	??	2022
Bladel – Markt 22-23a (proefsleuven)	??	2022
Valkenswaard – Luikerweg Bypass (proefsleuven)	??	2022
Waalre – Markt 14 (proefsleuven)	??	2022
Hulsel – Kanten (proefsleuven)	??	2022
Budel - Nieuwstraat 95-97 (proefsleuven)	??	2022
Valkenswaard - Hofstraat 14 (proefsleuven)	??	2022
Deurne – Eikelstraat (proefsleuven)	Econsultancy?	2022
Westelbeers - Groote Beerze traject 3 (archeologische begeleiding)	RAAP	2022
Riethoven - Achter de Sleutel (proefsleuven)	??	2022
Lage Mierde - Kloosterstraat 1 (proefsleuven)	VUHbs	2022
Milheeze – De Berken (proefsleuven)	??	2022
Budel - 't Stepke (proefsleuven met zo nodig doorstart naar opgraving)	RAAP	2022
Hapert - Castersedijk 12-14a (proefsleuven)	Transect?	2022
Weebosch - Lijksgestel - fietspad (archeologische begeleiding)	Antea	2022
Lage Mierde - Beekherstel De Reusel (archeologische begeleiding)	??	2022
Valkenswaard - Leende – Tongelreep (archeologische begeleiding)	??	2022
Milheeze - Snelle Loop (archeologische begeleiding)	??	2022
Hoogeloon – kernplan (archeologische begeleiding)	??	2022

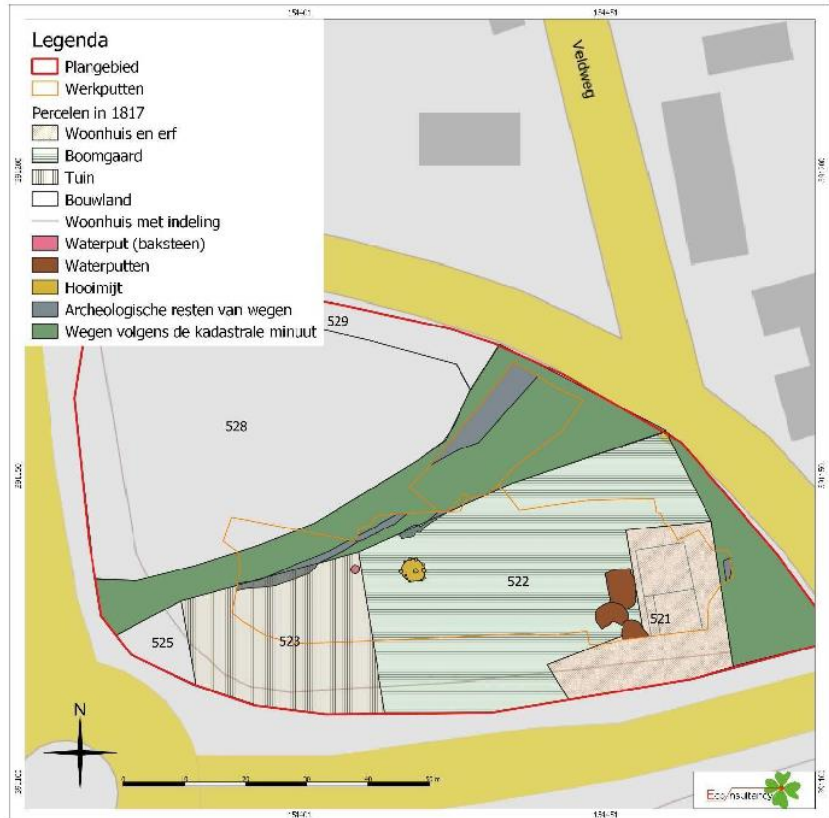

BERICHTEN UIT DE REGIO

Een boerenerf aan de Veldweg in Best

Medio 2019 heeft Econsultancy een opgraving uitgevoerd in het plangebied Veldweg-Ringweg te Best. De oudste sporen liggen centraal in het plangebied en dateren uit de Late-Middeleeuwen (15e-16e eeuw). Het betreft een afvalkuil en een waterput. Het overgrote merendeel van de sporen dateert uit de Nieuwe tijd (17e-20e eeuw) en behoren bij een boerderij. Het zijn de boerderij met potstal zelf, meerdere waterputten, een bijgebouw en karrensporen. Tevens ligt er een weg dwars door het plangebied en zijn er resten aangetroffen van een onbekende bakstenen structuur in het zuidwesten van het plangebied. De 14C-analyses geven twee mogelijke dateringen voor de boerderij, te weten in de 17e eeuw of in de 19e eeuw. Op basis van historisch kaartmateriaal is vastgesteld dat hier in 1817 een boerderij met potstal heeft gestaan. Ten westen van deze hoofdstructuur is een tweede structuur aangetroffen. De functie van deze tweede structuur is onduidelijk gebleven.

Er zijn vijf waterputten aangetroffen. Twee waterputten betreffen plaggenputten op karrenwielen. De karrenwielen zijn gedateerd in de 15e eeuw en in de 17e - 18e eeuw. Twee waterputten betreffen plaggenputten op vlechtwerk. Eén put is gedateerd in de 18e eeuw, de tweede put kon niet gedateerd worden. De vijfde put betreft een bakstenen put uit de 18e eeuw. De bakstenen zijn specifiek voor het bouwen van een waterput geproduceerd. Ter hoogte van het woongedeelte wordt de waterput aangelegd in de eerste helft van de 18e eeuw. Deze waterput wordt in ieder geval twee keer op ongeveer dezelfde plek vervangen. In eerste instantie bestaat de basis uit een karrenwiel, later worden de plaggen op bundels twijgen gestapeld. In waterput 292 is een bijzondere hoeveelheid aardewerk aangetroffen uit de eerste kwart van de 16e eeuw. De breuklijnen zijn vers en niet verweerd. Dit wijst er op dat het aardewerk snel na het breken in de waterput terecht is gekomen.

Overzicht indeling volgens de kadastrale minuut uit 1817 gecombineerd met de archeologische resten van het boeren erf.

De plaats van het materiaal, halverwege de waterput in één pakket suggereert dat er, nadat de waterput in onbruik is geraakt, veel gebruiks-aardewerk in een korte periode is weggegooid.

Macro- en pollenresten geven reden tot het vermoeden van een moestuin in de directe omgeving van de waterputten. In alle drie de bemonsterde waterputten zijn meerdere akkeronkruiden aangetroffen die wijzen op een zeer voedselrijke, regelmatig omgewerkte grond, zoals die van een moestuin. Er zijn resten aangetroffen van pruim, vierbes, hazelnoot en walnoot. Het merendeel van de aangetoonde bomen dragen echter geen (eetbare) vrucht, zoals de els, eik, wilg, berk en populier. Deze bomen hebben waarschijnlijk langs de wegen of nabij de woning gestaan. Het onderzochte monster uit de potstal bestond voornamelijk uit dorsafval van rogge. Daartussen is ook wat dorsafval van vlas en boekweit gevonden. Dit materiaal heeft als stalvloerbedekking of in de voeding van de dieren

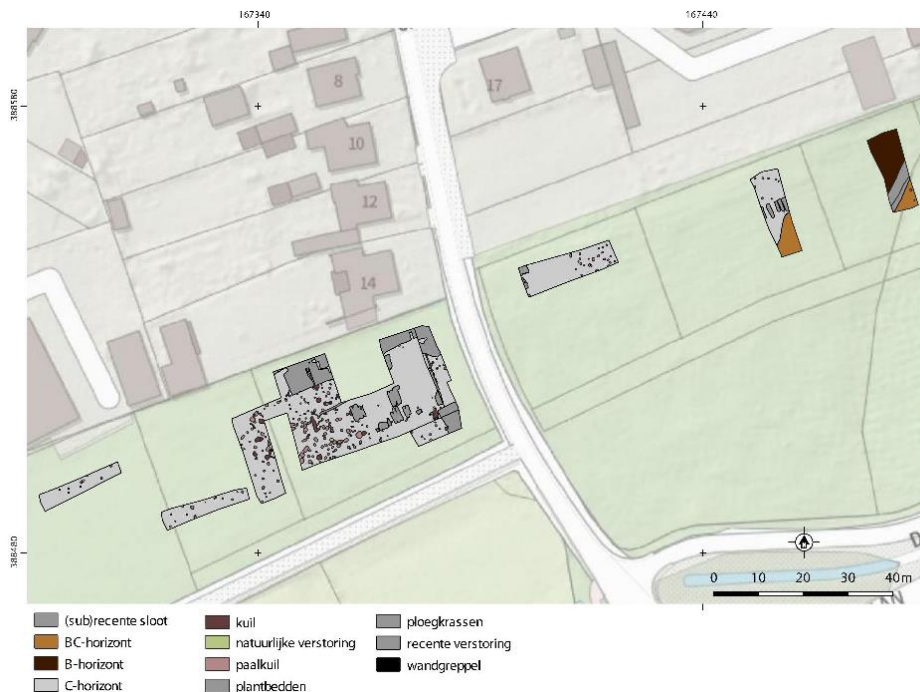
een rol gespeeld. Ook de resten van struikheide en dopheide kunnen als stalvloerbedekking een rol hebben gespeeld. In tegenstelling tot de plag van de putwand zijn in de potstal geen resten van heidewortels gevonden. Dit betekent dat in de potstal geen resten van echte plagen (met aangehechte grond) zijn gebruikt. De macroresten uit de potstal zijn gedateerd middels 14C-analyse en zijn mogelijk 18e of 19e-eeuws.

In 1944 komt deze boerderij in de vuurlijn te liggen. In 1944 komt de boerderij in de frontlinie te liggen en wordt het terrein flink beschoten. Drie mannen komen om nabij het plangebied en zij worden begraven in de tuin van dhr. L. Vulders. Na de bevrijding van het dorp wordt het terrein bezet door een Schotse divisie uit het Britse leger. Ze graven een loopgraaf langs de weg met zicht op de toegangswegen vanuit het noorden en westen. Ongeveer een maand zitten ze hier ingegraven, totdat het Duitse leger zich terugtrekt richting 's-Hertogenbosch. De drie veldgraven worden in juli 1945 overgebracht naar de Britse begraafplaats te Mierlo. Na de oorlog blijft de boerderij nog even staan, maar in de jaren '60 van de 20e eeuw wordt de woning gesloopt, de laatste waterput gedempt met afval en het terrein ingericht als weiland.

Bron: P. Beurskens & E.M. de Boo van Uijen, 2021: *Archeologisch onderzoek aan de Veldweg-Ringweg te Best in de gemeente Best (Econsultancy rapport 4835.008)*.

Een laatprehistorische en/of Romeinse nederzetting in Gerwen

In verband met geplande herontwikkeling van het plangebied voor de bouw van nieuwbouwwoningen met bijgebouwen en bijbehorende infrastructuur is in het plangebied Kerkackers 5 te Gerwen een proefsleuvenonderzoek en gedeeltelijke opgraving uitgevoerd. In zowel de proefsleuven als bij de opgraving zijn een aanzienlijke hoeveelheid aan sporen aangetroffen van waarschijnlijk een nederzetting. Deze sporen zijn voornamelijk laat prehistorisch/ vroeg Romeins, mogelijk dateren ook enkele sporen uit de vroege middeleeuwen.

Gerwen – Kerkackers. Alle Sporenkaart archeologische opgraving.

Het aardewerk bestaat voor het overgrote deel uit laat-prehistorisch aardewerk. In mindere mate is ook aardewerk uit de Romeinse tijd, de Vroege en Volle Middeleeuwen aanwezig. Naast aardewerk zijn ook enkele stukken metaalslak en Romeinse dakpannen gevonden.

Bron: M. v.d. Merwe, 2021: *Gerwen Kerkackers, proefsleuven en opgraving. Evaluatieverslag (VUHbs archeologie)*.

Bijzondere vondsten bij Hof van Solms in Oirschot

In 2020 heeft RAAP in het plangebied Oirschot Hof van Solms in de gemeente Oirschot een opgraving uitgevoerd. In het plangebied zal een nieuwbouw gerealiseerd worden bestaande uit woningen en een kleinschalig appartementencomplex. De opgraving heeft bewoningssporen aan het licht gebracht uit het begin van de nieuwe tijd en uit latere periodes. Verdere analyse zal nog moeten uitwijzen of ook oudere sporen aanwezig zijn. In het noordelijke deel van het onderzoeksgebied ligt een noord-zuid-georiënteerde rij paalkuilen, waarvan nog niet duidelijk is aan welke structuur ze toe te schrijven zijn (bruine lijn). In het zuidelijke deel liggen twee waterputten met in de nabije omgeving enkele paalkuilen, een vloer waarvan het restant nog geflankeerd wordt door twee muren, opgebouwd uit twee tot vier lagen

bakstenen en een volledig uitgebroken vloer. De uitgebroken vloer is enkel nog herkenbaar door de afdrukken van bakstenen. Deze sporen kunnen mogelijk/vermoedelijk toegewezen worden aan het ouderlijke huis van de familie Fey (Huys Vredenburgh). De paalkuilen ten zuiden van de waterputten maken deel uit van een structuur, maar de exacte configuratie is nog niet duidelijk. De paalkuilen in werkput 11 zijn vergelijkbaar met deze in werkput 13, hetgeen suggereert dat ze mogelijk tot dezelfde constructie behoren. In onderstaande figuur is een mogelijke reconstructie van de plattegrond weergegeven. In deze zone zijn ook de (restanten van) twee verdiepte vertrekken aanwezig. Tijdens de analyse zal de nog verder uitgezocht worden. Ten noorden van de waterputten zijn meerdere paalkuilen aanwezig die tot een bijgebouw lijken te behoren.

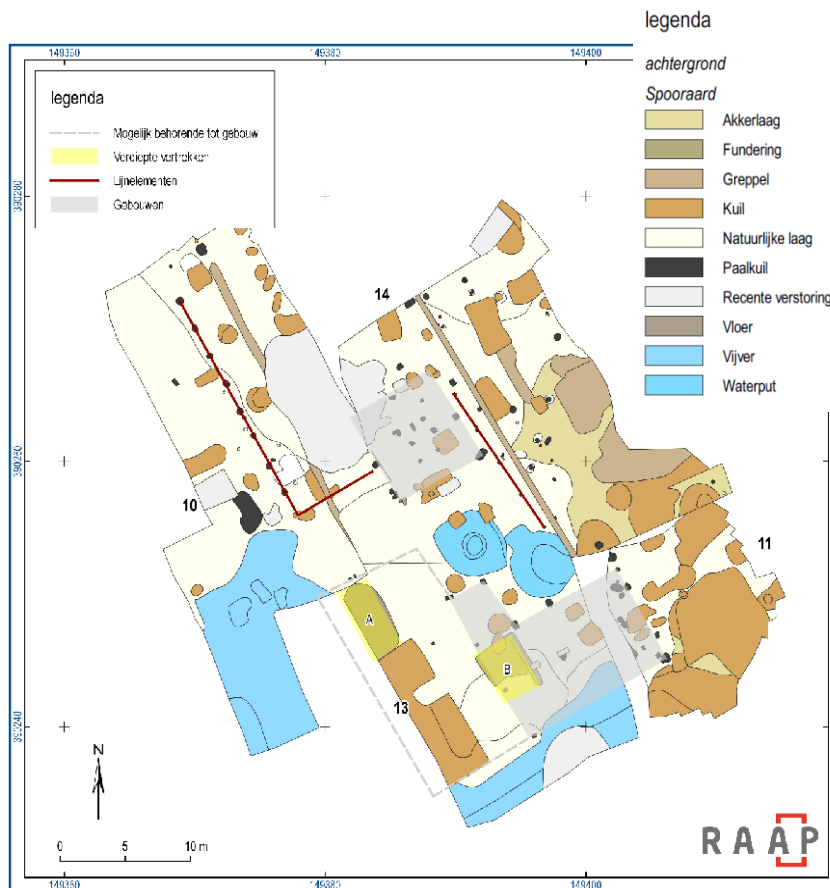
In het zuidelijke en het zuidwestelijke deel van het onderzoeksgebied is verschillende keren de vijver uit de 17de eeuw aangesneden. In werkput 10 is een houten constructie aangetroffen in de vulling van de vijver.

Opgraving van de bakstenen waterput bij Hof van Solms.

Bij het onderzoek naar de Hof van Solms zijn 774 scherven keramisch materiaal en 52 fragmenten glas verzameld. Roodbakkend loodglazuur-aardewerk lijkt ongeveer 2/3 deel van het gebruiksaardewerk uit te maken. De overige

bakselgroepen betreft steengoed, faience en industrieel aardewerk. Uit enkele waterputten, kuilen en greppels is goed geconserveerd aardewerk en glas verzameld. Een aantal opvallende vormen uit waterput S190 betreft twee (water)-kannen. Het ene exemplaar is gezien het baksel waarschijnlijk van Maaslandse waar (rm-kan), het andere exemplaar is duidelijk van West-Nederlandse makelij. Deze kan heeft doorgaans een datering in het eerste kwart van de 17de eeuw. De datering van deze waterput, waarin verder vooral eenvoudige vormen in roodbakend (grape, kommen en een (compleet?) vergiet) gevonden zijn, ligt gezien het aanwezige steengoed uit Raeren (1575-1625) rond 1600. Het materiaal uit een tweede waterput (S205) en enkele greppels (o.a. S251), wordt naast het overheersende roodbakende aardewerk bepaald door faience en vroeg-industrieel aardewerk. In kuil S286 zijn vele fragmenten vensterglas aangetroffen. Het glas is deels geïriseerd. Schilderingen lijken er op het vensterglas niet op aanwezig te zijn. Naast vensterglas betreft het ook wijnflessen en een aantal

Structuren op de allesporenkaart met werkputnummers

onderzijden van zogenaamde wafelbekers en kleine flesjes voor waarschijnlijk medicinaal gebruik. De aanwezigheid van het glas als wezenlijk onderdeel (103 stuks) en ook de duurdere drinkbekers duidt op zeker geen uitzonderlijke luxe maar ook zeker geen doorsnee huishoudelijk afval.

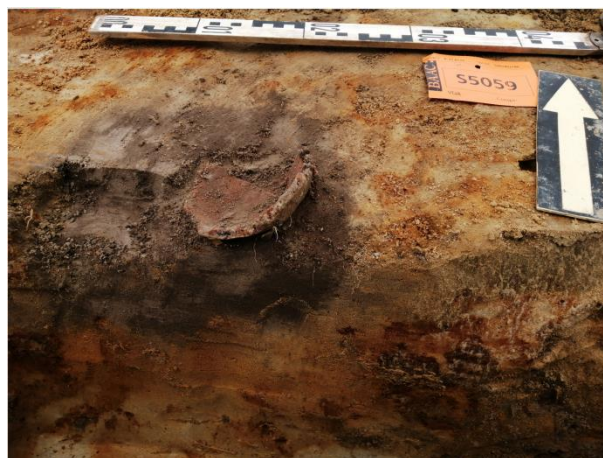

Zeer bijzonder zijn enkele metaalvondsten afkomstig uit een van de waterputten. Het gaat hier om schijfkande-laar uit de 15de – 17de eeuw, een ijzeren steelpan, een handkaart (hout met metalen naalden om wol te kaarden) en een metalen schuim-spaan met steel.

De schijfkandelaar uit de 15de – 17de eeuw.

Bron: M. Schurmans, 2021: Oirschot Hof van Solms, Oirschot, Gemeente Oirschot. Archeologisch onderzoek: een opgraving (RAAP Evaluatie- en selectierapport).

maken met een middeleeuwse vindplaats, die eerder grotendeels is onderzocht. Wat nu vooral in het oog springt is de vondst van een vrijwel compleet erf. Dit wordt door de onderzoekers voorlopig gedateerd in de periode rond het begin van onze jaartelling. Het gaat vooral om de resten van paalsporen waaruit voorlopig een woonhuis en diverse bijgebouwtjes (spiekers) zijn te reconstrueren.

Aardewerkscherf in paalkuil (bron: BAAC)

Eindhoven Castiliëlaan, Buurtschap te Veld

Vanwege de huidige woningnood wordt aan de noordkant van Eindhoven een tijdelijke woonwijk van zo'n 600 woningen gebouwd. Deze blijven hier maximaal 30 jaar staan. Omdat snelheid geboden is, worden alle planologische procedures naast elkaar uitgevoerd. In het recente verleden zijn in het westelijk deel van het plangebied al verschillende proefsleuvenonderzoek en een opgraving door de gemeente uitgevoerd. Vooruitlopend en tijdens de huidige aanleg en bouw heeft BAAC, met ondersteuning van vrijwilligers, een archeologische begeleiding uitgevoerd van het uitgraven van de kabels- en leidingsleuven, een parkeerplaats en de funderingen voor eerste huizen. Daarbij zijn tot nu toe mooie vondsten gedaan. Een deel van de grondsporen heeft te

Voorlopige structurenkaart van een deel van het onderzoek met daarop aangegeven in grijs de gebouwstructuren zijn aangegeven. De greppels (in blauw) zijn uit latere tijd (bron: BAAC).

Gebouwplattgrond tijdens de opgraving (bron: BAAC)

Het project loopt nog tot circa juli 2022 en per bouwphase wordt bepaald óf, en zo ja waar, archeologisch onderzoek moet worden uitgevoerd. Er zijn dus wellicht nog meer mooie vondsten te verwachten.

Draaiboomstraat-Langdonkenstraat Eindhoven

Op deze herontwikkelingslocatie ter hoogte van de historische buurtschap Schouwbroek heeft BAAC zowel een proefsleuvenonderzoek als een opgraving uitgevoerd. Uit het proefsleuvenonderzoek bleek dat in een deel van het plangebied sprake was van waardevolle

archeologische resten. De doorstart naar een opgraving leverde tientallen (paal)kuilen en een greppel op. In een deel van het plangebied is een oude antropogene laag aangetroffen, met de kenmerken van een cultuur- of akkerlaag. Een deel van de aangetroffen kuilen kan (met een slag om de arm) worden toegewezen aan een gebouwplattgrond. De datering wordt voorlopig in de Romeinse tijd gesteld.

Doorsnede van één van de forse kuilen van de middenstaanders van de vermoedelijke huisplattgrond (bron: BAAC).

Voorlopige kaart met daarop in zwart aangegeven de locaties van de palen van de vermoedelijke gebouwplattgrond (bron: BAAC). De blauwe stippellijn geeft de mogelijke omtrek weer.

Eindhoven Luciferstraat, groenproject

Om vergroening op het Luciferplein mogelijk te maken moest een riolering worden aangelegd in de Luciferstraat. Deze straat ligt aan de zuidoostkant van de Grote Berg en staat hier haaks op. Op de kaart van Jacob van Deventer uit circa 1560 staan aan de beide zijden van deze uitvalsweg gebouwen aangegeven. Daarom heeft RAAP een archeologische begeleiding uitgevoerd. Daarbij zijn resten van een recente beerput (bakstenen ring op betonnen ringen) en een recente bakstenen kelder gevonden. In het natuurlijke dekzand is een grondspoor gevonden. In deze kuil is alleen houtskool aangetroffen. Het is niet uit te sluiten dat dit spoor prehistorisch is. Dat zou het een bijzondere vondst maken. Daar zal het nog uit te voeren 14C-onderzoek hopelijk uitsluitsel over geven.

Eindhoven, Grote Berg, riolering

Op de locatie Grote Berg, aan de zuidwestkant van de middeleeuwse stadskern van Eindhoven, wordt de riolering en het straatmeubilair vervangen. Tijdens de grondroerende werkzaamheden voert Bodac het onderzoek naar Ontploffbare Oorlogsresten (OO) en archeologie uit. Uit het bureau-onderzoek van de ODZOB bleek dat in het eerste deel van het tracé onder andere resten van de stadsverdedigingsresten uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd waren te verwachten. Onder andere werden resten van de vestinggrachten en het bolwerk de 'Grote Vonder' verwacht. De hooggespannen verwachtingen werden meer dan waargemaakt.

De gracht van de Hoge Vonder laat zich als een donkere gelaagdheid zien in het bodemprofiel ter hoogte van de Grote Berg. Foto gezien richting het noordwesten (bron: gemeente Eindhoven).

Ter hoogte van de Wal lag een restant van een middeleeuwse gracht die beschoeid was met palen. Meer zuidwestelijk kon een groot deel van de gracht om het bolwerk in kaart worden gebracht. Deze liep tot aan de Bergstraat door.

Enkele van de vele vondsten uit de jongere opvulling van de gracht (bron: gemeente Eindhoven)

Aan de zuidoostkant, ter hoogte van Paradijslaan, bleek de gracht nog tot in de 18^e - 19^e eeuw open te hebben gelegen. Hier is een concentratie afval gevonden die ons mogelijk een beeld kan geven van de materiele cultuur van de gebruikers van de nabijgelegen erven. Uit de aangetroffen houtresten

en de resten van leren schoenen blijkt dat de conserveringsomstandigheden in de gracht zeer goed zijn.

StadhuisPLUS-Dommelzone Eindhoven

Vanwege de klimaatverandering is er steeds meer sprake van overvloedige regenval. Daarnaast ligt er ook een opgave om hittestress in de zomer te voorkomen door vergroening van het stadsmilieu. Dit noemen we klimaatadaptatie. Eén van de maatregelen die de gemeente neemt is het realiseren van tijdelijk opvangbekkens (wadi's). Naast het stadhuis, nét ten zuiden van de middeleeuwse binnenstad, werden langs de Dommel wadi's aangelegd en groen aangeplant. Bij de benodigde bodemroerende ingrepen is een archeologische begeleiding uitgevoerd door Bodac. Uit het bureauonderzoek door de ODZOB bleek dat op deze locatie resten van de middeleeuwse stadsgracht en resten van de historisch bekende wolfabriek 'Den Bouw' konden worden gevonden. De ontgravingen bleken niet diep genoeg te gaan om resten van de gracht in kaart te kunnen brengen. Wel werden grote delen van de fundering van wolfabriek Den Bouw gevonden en die bleken in een opmerkelijk goede staat te verkeren. Dat is best wel bijzonder. Eertijds waren langs de Dommel vele fabrieken gelegen, maar van dit industrieel erfgoed is vrijwel niks meer bewaard gebleven. Door de recente nieuwbouw lijkt de kans ook klein dat hiervan nog iets zal worden teruggevonden. In overleg konden deze resten op de plek zelf bewaard blijven en zijn ze na de benodigde bodemsanering weer met schone grond afgedekt. Een klein hoekfragment is in één van de wadi's zichtbaar gehouden. Dit als verwijzing naar ons vroeg industriële verleden. Volgend jaar verwachten we hierbij een erfgoedbord te kunnen plaatsen.

Een deel van de funderingsresten van 'Den Bouw' tijdens de werkzaamheden (bron: Bodac).

Emmasingelkwadrant (Gagelstraat) Eindhoven

Aan de noordwestkant van het middeleeuwse centrum van de stad is een herontwikkeling gepland. In dit Emmasingelkwadrant worden huizen gebouwd en zal een stuk van de rivier de Gender opnieuw worden aangelegd in een parkachtige setting. Tijdens het voorbereidende onderzoek naar OO, ter hoogte van de Gagelstraat, is door IDDS ook een archeologische begeleiding uitgevoerd. Daarbij constateerde men dat op de locatie van dit historische wegtracé de bodem recentelijk sterk geroerd is. Op één plek bleek de bodem nog relatief ongeschonden en daar is onder andere een opvallend grote kuil aangetroffen.

Ter hoogte van de jalon is de scherpe begrenzing van de kuil in het natuurlijke witte zand goed te zien door de opvulling met donkere grond (bron: IDDS).

De kuil was met donkere grond opgevuld en is voorlopig, op basis van het schaarse vondstmateriaal, in de periode 17^e-19^e eeuw gedateerd. Uit de vulling zijn grondmonsters genomen om te kunnen onderzoeken waarvoor deze kuil heeft gediend en om te kijken hoe het landschap er uit zag in de periode dat deze in gebruik was. Hopelijk kunnen we daarmee een bouwsteen leveren voor de beantwoording van de door Nico Arts in zijn dissertatie gestelde vragen over de aard en het gebruik van dit soort kuilen.

Peter de Boer

EEN URNENVELD EN NEDERZETTING UIT DE IJZERTIJD EN ERVEN UIT DE NIEUWE TIJD IN HEEZE - DE BULDERS

In 2016 en 2017 heeft VUHbs een opgraving uitgevoerd in plangebied De Bulders te Heeze. De aanleiding tot het onderzoek werd gevormd door de geplande woninguitbreiding De Bulders aan de zuidkant van Heeze. Bij het onderzoek zijn op twee locaties vindplaatsen aangetroffen. In zone B zijn twee vindplaatsen aanwezig, een urnenveld uit de Late Bronstijd - Vroege IJzertijd (vindplaats 1) en nederzettingssporen uit de Late Prehistorie - Romeinse tijd (vindplaats 2). In deelgebied 3 is bewoning uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd gevonden.

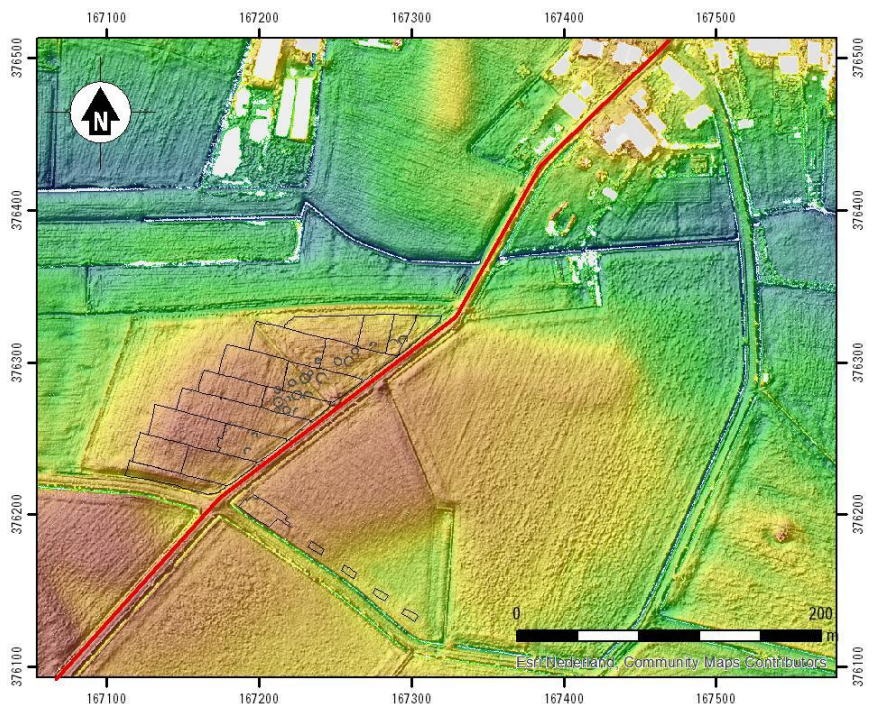
Binnen het onderzoeksgebied is een dekzandrug gelegen die een uitloper vormt van de rug waarop de oude kern van Leende was gelegen. De dekzandrug zorgt voor een natuurlijke overgang over de beek. Bovendien is deze rug, door haar ligging in een beekdal een markante locatie. Op deze locatie zijn de oudste menselijke activiteiten te dateren in het Mesolithicum. Het betreft een klein aantal, verspreid aangetroffen vuurstenen artefacten, waarvan een afslagbijl het meest in het oog springende voorwerp is. De Vroege Bronstijd is door een tweetal scherven met touwindrukken vertegenwoordigd. Uit de Midden Bronstijd dateert een kuil en mogelijk een deel van de paalkuilen die op vindplaats 1/2 zijn aangetroffen. Structuren zijn ook in deze periode niet herkend.

Van een echte vindplaats is pas sprake in de Vroege IJzertijd. In deze periode wordt de dekzandrug in gebruik genomen als urnenveld. Binnen het onderzoeksgebied, dat zich vooral ten westen van de Kruis/Lijkweg bevindt, zijn 22 kringgreppels aangetroffen. Binnen deze kringgreppels werden slechts vijf graven aangetroffen. In deze graven waren relatief weinig crematieresten aanwezig.

Uitspraken over bevolkings-samenstelling zijn daarom ook niet te doen. Rond één graf werd geen kringgreppel aangetroffen, hoewel ook dit graf ruimtelijk gezien door een kringgreppel omgeven kan zijn geweest. Binnen het onderzoeksgebied zijn alleen ronde grafmonumenten aangetroffen.

Het urnenveld heeft een opvallende landschappelijke ligging op een dekzandrug die uitsteekt in het dal van de waterloop uit Heivelden. De laagst gelegen kringgreppels liggen in het noordelijke deel, dichtbij de overgang naar de laagte. Deze dekzandrug zorgt dat hier een natuurlijke voorde door het beekdal aanwezig is. Ook in de prehistorie zal op deze dekzandrug al een weg aanwezig zijn geweest. Het urnenveld markeerde zo de overgang van de dekzandrug waarop het huidige dorp Heeze gelegen is naar de dekzandrug ten zuidwesten van Heeze. Dit maakt het aannemelijk dat het urnenveld als 'territorial marker' heeft gediend.

Het ontbreken van langbedden wijst op een datering in de Vroege IJzertijd. Ook aardewerk dat met zekerheid ouder is dan Vroege IJzertijd ontbreekt. Vierkante grafstructuren, die typerend zijn voor de Midden IJzertijd zijn evenmin aangetroffen. Het lijkt er dus op dat het grafveld zich beperkt tot de Vroege IJzertijd. Het is echter niet uit te sluiten dat zich ten oosten van de Kruis/Lijkweg of zelfs onder de weg ook oudere of jongere grafmonumenten (hebben) bevonden.

Heeze-Leende De Bulders. De ligging van het grafveld op de dekzandrug.

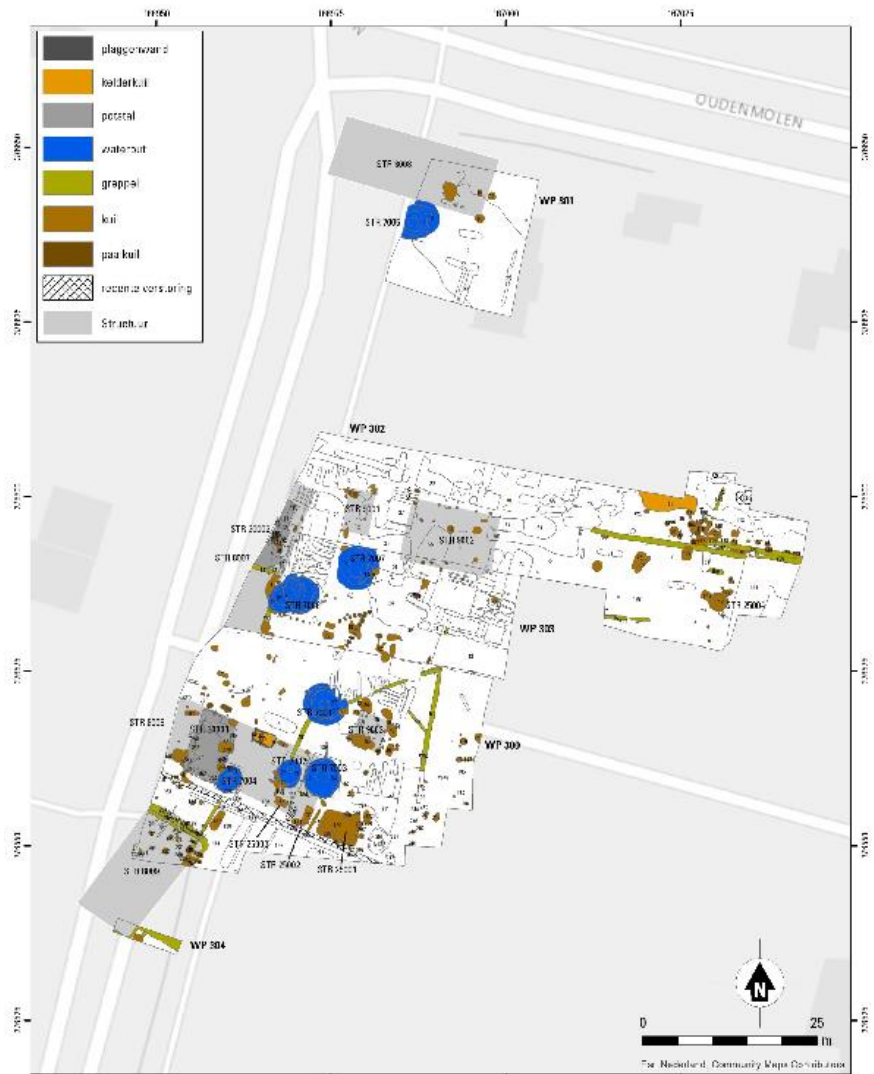

Na het verlaten van het urnenveld wordt het onderzoeksgebied al in de Midden IJzertijd weer bewoond. Uit deze periode dateren vier huizen en (waarschijnlijk) het merendeel van de spiekers (vindplaats 2). De aangetroffen nederzettingssporen lijken jonger te zijn dan het urnenveld. Vooral het aantreffen van tweebeukige gebouwen en de zuidwest-noordoost oriëntatie van de gebouwen wijzen hierop. Hoe groot de tijd is die verstreek tussen het opgeven van het urnenveld en het verschijnen van de eerste boerderij is niet vast te stellen. Wel lijkt het er op dat de huizen de restanten van het urnenveld nog enigszins gerespecteerd hebben. Er zijn geen huizen over kringgreppels heen gebouwd. Wat voorts opvalt is de ligging op een relatief smalle rug omgeven door laagtes, een locatie die wel vaker geprefereerd werd om urnenvelden in te richten. Daar waar in de late bronstijd en de vroege ijzertijd het urnenveld het symbool van de lokale gemeenschap vormde en zorgde voor sociale identiteit en legitimiteit, lijkt vanaf de late ijzertijd deze functie te zijn overgenomen door de nederzetting (met akkers) en heilighdommen. De barrière om op een ouder grafveld te gaan wonen lijkt als het ware weggefallen. Een element dat voorts nog kan meespelen in Heeze-De Bulders is er één van praktische aard, namelijk de ligging op een smalle rug. Op deze locaties was immers relatief minder ruimte voor handen om te wonen en de akkers in te richten.

Verspreid over vindplaats 2 maar met een concentratie in de noordelijke flank zijn Romeinse vondsten gedaan. Romeinse sporen lijken echter te ontbreken. Ook vuursteen is verspreid aangetroffen met wel één concentratie. Schaven en zeven van de omgeving heeft hier verder niets meer opgeleverd. Ook zijn er sporen van een (erf)greppel en gebouw uit de volle (of late) middeleeuwen aanwezig.

De sporen uit de Nieuwe en Nieuwste Tijd, die in de deelgebieden 1 en 2 zijn aangetroffen, bestaan uit de voorloper van de Kruis/Lijkweg en Oudenmolen en verder (sub)recente greppels en sloten.

In deelgebied 3 zijn een aantal elkaar in tijd opvolgende erven aangesneden die dateren van de late middeleeuwen tot in de 19^e eeuw (vindplaats 4). De bewoning van vindplaats 4 is niet systematisch en vlakdekkend opgegraven en wordt bovendien afgesneden door de huidige Oudenmolen en het erlangs aangelegde fietspad. Hierdoor is een versnipperd beeld van de sporen verkregen. Bovendien oversnijden verschillende bewoningsfasen en is het terrein ook flink vergraven voor grondverbetering. De vindplaats is gelegen op een lage dekzandrug ten noorden van het beekdal van de waterloop uit Heivelden. Tijdens het onderzoek zijn vier boerderijen, twee bijgebouwen, acht waterputten, twee potstallen, één kelder en vijf kuilen herkend.

De oudste bewoning dateert vanaf ca. 1300. De oudste structuren zijn waterputten 7002, 7003 en 7004 en huis 8009. Ook kuil 25004 dateert in deze periode. Vermoedelijk hoort die laatste kuil bij bewoning (een tweede erf) die ten noorden of ten oosten van deelgebied 3 gelegen is. Vanaf de zestiende eeuw lijkt de bewoning iets naar het noorden te verschuiven. Waterputten 7001, 7006 en 7008 beslaan de 16e en begin 17e eeuw. Vermoedelijk zijn deze putten gelijktijdig met huis 8006, dat

een potstal heeft. Waterput 7007 dateert in de tweede helft van de 17e en de 18e eeuw. Vermoedelijk behoort deze put bij huis 8007 (ook van een potstal voorzien), waarmee de bewoning weer een stukje noordelijker zou verschuiven. De jongste waterput, structuur 7005 wordt al in de 18e eeuw aangelegd als plaggenput en blijft tot in de twintigste eeuw als bakstenen put in gebruik. Daarmee hoort deze put bij het huis (structuur 8008) dat op de oudste kadastrale kaart is aangegeven. Dit gebouw wordt begin 20ste eeuw afgebroken, wat goed overeen komt met de datering van waterput 7005.

Op grond van deze fasering kan worden vermoed dat de bewoning in de oudste fase ongeveer 200 jaar heeft bestaan. De drie jongere fasen hebben steeds een gebruiksduur van circa 150 jaar. Binnen de vindplaats zijn vier erven aangetroffen die helaas steeds enigszins fragmentair zijn overgeleverd. Daardoor is het lastig uitspraken te doen over de erfinrichting, ook omdat de reconstructie van de gebouwen zeker is. Het lijkt er op dat in de oudste fasen waterputten steeds ten noordoosten van het gebouw zijn gelegen. Ook in fase 3 kan dit het geval zijn, maar omdat ten noorden van huis 8007 niet is opgegraven is niet duidelijk of hier misschien een waterput gemist is. In de laatste fase is de waterput ten zuiden van het huis gelegen. Uiteraard komt dit ook vanwege het feit dat dit huis tegen de Oudenmolen aan gebouwd was en er dus geen erf meer was aan de noordzijde.

Tijdens het onderzoek zijn geen vondstrijke contexten aangetroffen. Dat is vooral te wijten aan de afwezigheid van diepe greppels/sloten langs de bewoning. Dergelijke greppels werden vaak gebruikt als afvaldump, waarin honderden tot zelfs duizenden vondsten aangetroffen kunnen worden. Het vondstmateriaal dat is aangetroffen bestaat voornamelijk uit aardewerk dan verder overeen komt met het gebruikelijke aardewerk voor de periode. Bij gebrek aan greppels is dit vooral aangetroffen in de potstallen, waterputten en

kelder. Eén vondst is wel opvallend, een vrijwel geheel intacte kan van het Westerwald-type Raeren aangetroffen in waterput 7001, daterend uit het eerste kwart van de 17de eeuw. Op de hals is een fries aanwezig, versierd met hartjes en zgn. maskerons. Op de grootste buikomvang is een ribbel aangebracht. In waterputten worden wel vaker kannen aangetroffen omdat deze gebruikt werden voor het putten van water. De kan werd dan aan een stok met ijzeren haak gehangen en onder water geduwd. Bij het ophalen van de kan werd dan soms de wand van de put geraakt waarbij het oor afbrak en de kan in de put terecht kwam. In dit geval is het oor echter niet afgebroken, maar is de kan nog intact. Bovendien is de kan vrij klein en rijk versierd, waardoor deze eerder als tafelwaar te beschouwen valt. Dit doet vermoeden dat de kan bewust in de put is achter gelaten.

V-300.511

0 5 cm

Complete kan van het Westerwald-type Raeren aangetroffen in waterput 7001.

Over de constructie van de huizen valt weinig te zeggen omdat de gebouwen te slecht bewaard zijn om ze te kunnen reconstrueren. Bij huis 8009 is mogelijk al baksteen gebruikt, gezien het voorkomen van baksteen in waterput 7004. Van huis 8006 valt vooral de kelder op, die een uit plaggen opgetrokken wand had. Mogelijk heeft dit gebruik van plaggen zich ook bovengronds doorgezet, hoewel ook baksteen uit de sporen

afkomstig is. De verdiepte kelderkuil (?) heeft buitenwerks een lengte van 3.4 m en een breedte van 1.8 m. Er resteerde nog een hoogte van twee plagen. Op de bodem van de kelder werd een bord van witbakkend Maaslands aardewerk gevonden. Op basis van al deze elementen zal het gebouw in ieder geval in het vierde kwart van de 17de eeuw in gebruik geweest zijn. De bouw kan mogelijk nog in het derde kwart van de 17de eeuw plaats gevonden hebben. De sporen van het huis hebben bovendien relatief veel baksteen opgeleverd in vergelijking tot de sporen van huis 8007. De potstal van huis 8007 bevatte wel relatief veel (licht) verbrande leem, hetgeen zou kunnen wijzen op het gebruik van ongebakken stenen (zonnebakkers). Mogelijk heeft huis 8007 nog ingegraven gebintstijlen gehad, hoewel dit omdat het huis grotendeels buiten de opgraving gelegen is niet met zekerheid vast te stellen was. Resten van (bakstenen) poeren zijn nergens aangetroffen. De aangetroffen huizen zijn verder te slecht bewaard om conclusies over de constructie te kunnen trekken.

Op de Bulders worden waterputten vanaf de veertiende tot het einde van de negentiende eeuw van plagen geconstrueerd. Daarbij valt tevens op dat slechts één keer sprake is van het gebruik van een wagenwiel als fundament. De andere plagenputten zijn direct op de C-horizont gestapeld. Mogelijk was vanwege de lemige ondergrond het gebruik van een fundament niet nodig. De bakstenen put was gefundeerd op een ring die uit houten planken was geconstrueerd. Twee gebouwen hadden een potstal. Omdat geen van beide gebouwen goed reconstrueerbaar bleek te zijn is weinig te zeggen over de ligging binnen het gebouw of de constructie van de stallen. Potstal 30001 (huis 8006) is gedurende de gebruiksfase tenminste een keer met gemengd zand opgevuld, mogelijk omdat de stal door herhaald uitgraven te diep was geworden. Op deze vullaag is een humeuze laag potstalvulling aangetroffen, waarop weer een laag gemengd zand als uiteindelijke vulling aanwezig was. Potstal 30002 (huis 8007) heeft maar een opvulling bestaande uit zand en verbrande leem (huttenleem of ongebakken stenen).

Vlak en doorsnede van de kelder in huis 8006 met linksonder en rechtsboven het Maaslands bord in situ in de kelder van plagen.

Uit botanische resten blijkt dat in de Late Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd sprake was van een (half) open landschap. Het aandeel bos lijkt in de loop van de tijd wat af te nemen ten gunste van cultuurgewassen en grasland. De belangrijkste voedselgewassen in deze perioden zijn vooral rogge en boekweit en in mindere mate Gerst/Tarwe. Vlas en hennep zijn belangrijke gewassen voor de productie van vezels en olie. Hiernaast worden in alle perioden fruit en noten verbouwd, met name walnoot is steeds aanwezig. In de loop van de tijd lijkt de soortenrijkdom toe te nemen, maar dit kan ook het gevolg zijn van betere conservering van jongere monsters. In

waterput 7007 is tenslotte een vrij grote hoeveelheid resten van groenten terecht gekomen. Vermoedelijk is bij het dichtgooien van de put moestuinafval (van de composthoop) in de put terecht gekomen.

Bron: M. Schurmans & M. Bink, 2021: Een urnenveld uit de Vroege IJzertijd, een nederzetting uit de Midden en de Late IJzertijd en erven uit de Nieuwe en Nieuwste Tijd. Archeologisch onderzoek op Heeze-De Bulders (gem. Heeze-Leende) (Zuidnederlandse Archeologische Notities 843).

Ria Berkvens

HET WORDT WEER TIJD VOOR MEER ACTIVITEITEN

Misschien een beetje vreemd dat we juist aan de vooravond van de zoveelste lock-down het organiseren van activiteiten aan de orde willen stellen. Maar hopelijk gaat deze kleine winterslaap niet lang duren en willen we, als het straks weer kan, een vliegende start maken.

Daarom willen we de oude Activiteiten Commissie weer nieuw leven inblazen en zoeken we enthousiaste leden die mee willen helpen aan de organisatie van leuke activiteiten.

Aanmeldingen of vragen graag richten aan awnafdeling23@gmail.com

Mochten jullie nog vragen hebben, schroom dan niet om contact met mij op te nemen.

We zien jullie enthousiaste meldingen graag tegemoet.

Peter Seinen

BESTUURSLEDEN GEZOCHT

Wie wil meebouw aan de toekomst van AVKP en lid willen worden van het bestuur? We zoeken leden die hieraan bij willen dragen. Eind dit jaar treden Herbert Vorwerk en Ine Pulles af na vele dienstjaren. En zeker in coronatijd is het belangrijk om goed vooruit te blijven kijken.

Heb je interesse of wil je meer weten, dan hoor ik dat graag. Spreek me aan of mail me via awnafdeling23@gmail.com

Ellen van der Steen

OPGRAVING JEROEN BOSCHLAAN IN EINDHOVEN: EEN LAATMIDDELEEUWSE BOERDERIJ IN KLEIN TONGEREN

Wat er nu uit ziet als een schuur met binnenmuren die om dreigen te vallen en gebinten die de samenhang nog net garanderen moet weer een gebouw worden waarin gewerkt kan worden.

Een kleinschalige opgraving door RAAP waarbij de hulp van vrijwilligers een welkome aanvulling was. Het bouwhistorisch onderzoek heeft uitgewezen dat de schuur een woonhuis met stalgedeelte is geweest. De lange geschiedenis gaat terug tot de 16^e eeuw.

Een uitdaging voor de vrijwilligers van de AWN. Na een uitleg van de veiligheidsregels werd er gestart. De boerderij bestaat uit 3 delen. Een stalgedeelte, een woongedeelte met haard en een gedeelte dat later is aangebouwd. Hierin was een kelder en mogelijk de trap naar de opkamer.

Wat mooi was om te zien, is de manier waarop de staanders op poeren deels onder de bodem zijn opgebouwd. In deze schuur of oude boerderij was geen enkele poer gelijk.

De op zand aangebrachte poer moest voorzichtig schoongemaakt worden om de stevigheid te bewaren. Hierbij een voorbeeld van een poer waarbij er op de grond een aantal lagen steen zijn dan lagen hout, dwarsstukken. De stroom van water gaat nu van links naar rechts door het hout. Het kan zo niet rechtstreeks, horizontaal in de staander kon trekken.

Poer opbouw

Het plan was om meerdere proefsleufjes aan te leggen zodat er een goed overzicht verkregen werd van de opbouw van de grondlagen met mogelijke vondsten om een datering te kunnen doen.

Door alle activiteiten in het verleden was er veel puin in de bodem aanwezig. Ook de diepte was bepaald door de uitvoerder. Dit betekende dat we niet tot de gele bank konden afgraven.

Ter ondersteuning was een kleine graafmachine die in en uit kon rijden maar niet kon keren.

De stenen van de vloer en het uitgegraven zand kon zo buiten op een berg gestort worden.

De bergen zand zijn met de detector nagelopen en soms moesten er toch scherven gezocht worden.

De haard omgeving leverde een mooi oranje-rood verkleurde zandlaag op. In de directe omgeving was er nog een ronde verkleuring, ook ontstaan door verhitting. Wat deed die daar?

In de directe omgeving werd 1 behoorlijke paalkuil gevonden. Er zijn verder geen grote paalkuilen meer aangetroffen.

Verkleuring zand door verhitting. Rechts de brandmuur.

In de directe omgeving van de oude toegangsdeur werd een mogelijk bouwoffer gevonden.

Helaas is zo een opgraving niet ideaal en was bij het aanleggen van het vlak de bovenlaag flink afgeschaafd.

Het spoor bevatte een rood bakkerij geglazuurde aardewerken pot in stukken met daaronder nog een kleine maalsteen van tefriet (ongeveer 7cm rond), die in de keuken werd gebruikt voor kruiden fijn te malen.

Het blijft leuk scherven of ander materiaal te vinden. Iedereen die meegedaan heeft bij dit kleine project was zeer te spreken over de kansen en de samenwerking met RAAP om weer eens in het veld te kunnen werken. Handelingen die weer eens gedaan konden worden, inmeten, tekenen, couperen en vondsten noteren, alles wat je als amateur zonder al te veel materialen moet kunnen doen.

Ook de detector heeft zijn waarde binnen een onderzoek wel bewezen.

Vondst mogelijk bouwoffer.

Leuke samenwerking, koffie op locatie aanwezig en binnen een boerderij werken was een speciale ervaring, een boerderij onderzoeken op zijn oudheid. Ik vind dat er in de praktijk te weinig aandacht is voor de voorgeschiedenis van oude gebouwen. Dit project laat zien dat het ook anders kan.

Voor herhaling vatbaar met dank aan archeoloog Xavier van Dijk.

*Hanneke van Alphen,
Foto's van Xavier van Dijk en Hanneke van Alphen*

LEZING 24 SEPTEMBER: OVER MENSEN EN DE PEELRANDBREUK

Breukbewegingen hebben in oostelijk Brabant het landschap voor een belangrijk deel gevormd. Er zijn hoogteverschillen ontstaan en de waterhuishouding is sterk beïnvloed. Dit, maar ook nog andere aspecten hadden invloed op de manier waarop mensen het landschap gebruikten en beleefden. In de lezing wordt ingegaan op allerlei bijzonderheden in de buurt van breuken en de manier waarop mensen daarvan gebruik hebben gemaakt en hoe ze ermee omgingen. Niet de oorzaak van het ontstaan van de Peelrandbreuk en de geologische verschijnselen vormen het zwaartepunt, maar wat je er nu nog van merkt en ziet in het landschap en wat mensen ermee deden.

Jan Timmers doet al vele jaren onderzoek op het gebied van cultuurhistorie en lokale geschiedenis

in Gemert en de wijde omgeving. Vanuit archeologie en genealogie breidde dit uit tot alles wat te maken heeft met de geschiedenis in en van het landschap. Jan adviseerde gemeenten en waterschappen over het terugbrengen en zichtbaar maken van historische landschapselementen en de manier waarop de geschiedenis van het landschap zichtbaar kan worden gemaakt. Lees meer op www.jantimmerscultuurhistorie.nl

De lezing begint om 20 uur en vindt indien mogelijk in het Erfgoedhuis plaats en is daarnaast online te volgen. De lezingen zijn gratis en ook toegankelijk voor niet-leden. Aanmelden is verplicht via awnafdeling23@gmail.com.

NIEUWE AANWINSTEN BIBLIOTHEEK

Aanwinsten van 12 sept tot en met 05 nov 2021

Boeken

150 jaar *La Bonne Espérance*

Van liedertafel in landelijk Woensel tot Koninklijk Mannenkoor in Brainport Eindhoven.

Redactie: Wim Claasen.

Uitgeverij: Goedeboekendrukker Eindhoven, sept. 2021.

Vestdijk.

Van doorgaande weg naar stadsboulevard.

Fotoboek

Jesper Scheffen.

Goede boekendrukker Eindhoven sept 2020

Jeugdboek

Ontdekkingen van de IJzertijd tot de

Middeleeuwen

1200 v Chr. – 1000

Reader Digest

Tijdschriften

Archeologie in Nederland

Jaargang 5 nr. 3 sept 2021.

Vestingwerken uit de Tachtigjarige oorlog in Eindhoven.

AWN Magazine

Jaargang 5 sept 2021

Evaluatie erfgoedwet.

Vijf jaar na Westerheem. Een persoonlijke terugblik op een vernieuwd tijdschrift.

Brabant's Landschap 211

Herfst 2021.

Natuurontwikkeling: het Greveschutven bij Valkenswaards.

In Brabant

Jaargang 12 nr. 2 sept 2021.

Bevrijding Woensel, Historische geografie Brabant.

Aan het werk, Klokken voor Woensel.

VAN DEN LEESPLANK

Inleiding in de bouwhistorie

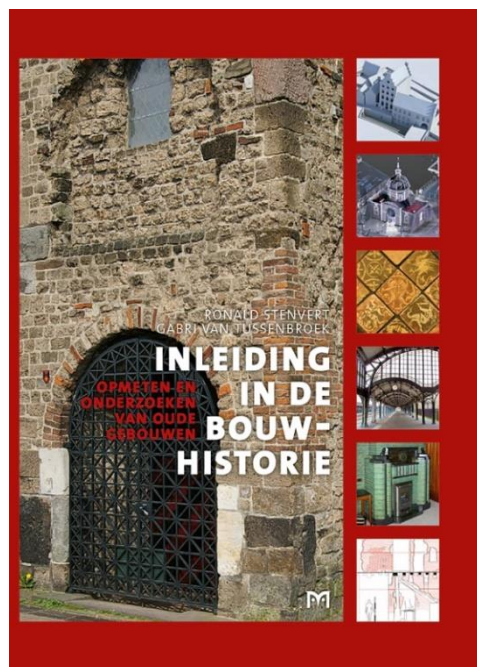
Opmeten onderzoeken van oude gebouwen

Ronald Stenvert en Gabri van Tussenbroek.

Matrijs2020.

Veel Nederlandse gebouwen hebben een aanzienlijke ouderdom. Het ontrafelen van de bouwgeschiedenis behoort tot het terrein van de bouwhistorie en vormt de fundering van de monumentenzorg en het brede veld van de cultuurhistorie. Dit boek geeft een systematisch overzicht van het werkterrein van de bouwhistoricus. Hoe meet je een gebouw op Hoe maak je begrijpelijk en overzichtelijke tekeningen? Wat is het verschil tussen meten en documenteren?

Het boek beschrijft ook de belangrijkste historische bouwmaterialen en hun ontwikkeling in de tijd. Hout bak- en natuursteen maar ook beton en staal komen aan de orde. Ook constructies en bouwsystemen van deze verschillende materialen komt aan bod.

Beredeneerde literatuurverwijzingen bij elk onderwerp en een register maken deze handleiding compleet.

De eeuw van de zothed.

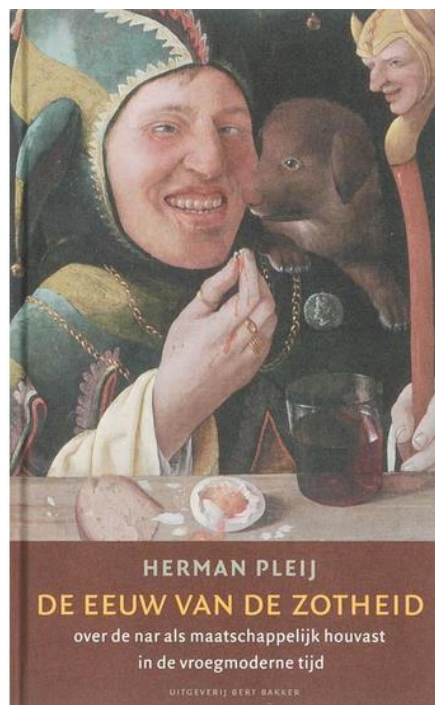
Over de nar als maatschappelijk houvast in de vroegmoderne tijd.

Herman Pleij 2007

Bert Bakker.

Besturen namen vroeger een zot in dienst om lucht te kunnen geven aan oplopende spanningen. Bovendien kan deze beroepsdwaas fungeren als antimodel voor de beschavingsidealen van de Bourgeoisie. Wild gebarend op zijn stokpaardje demonstreert hij elk gebrek aan beheersing en goede manieren. Hij is de kampioen van het onderbuikse dat voor de beschaafde elite nu juist om de hoogste controle vraagt. Maar daarnaast is er ook de onnozele zot die door elk gebrek aan geleerdheid juist in staat blijkt tot wijsheid van de meest onbevangen soort.

In onze tijd lijkt er een gebrek aan gezonde zothed.

Carel van den Boom

VAN HET BESTUUR

Actieve leden

We zijn op zoek naar leden, die houden van activiteiten organiseren óf van besturen. De 'of' staat er niet voor niks. Het zijn twee andere zaken en ze vragen andere aandacht. Daarom willen de activiteitencommissie nieuw leven inblazen.

Wil je je actief inzetten voor AVKP en heb je interesse om bij te dragen aan één van beide? Of wil je weten wat het inhoudt? Neem even contact met ons op.

Blik op de toekomst

Het enige wat we zeker weten is dat de coronamaatregelen steeds veranderen. We houden onze blik gericht op de toekomst. De jaarvergadering gaat gewoon door, desnoods alleen online. We overleggen maandelijks met de gemeente Eindhoven over de mogelijkheden en kijken vooral naar wat wel kan.

Ellen van der Steen

Verenigingsruimte AVKP

Erfgoedhuis, Gasfabriek 2, Eindhoven, 040-2388899

Correspondentieadres AVKP

van Wassenhovestraat 54, 5613 LL Eindhoven, awnafdeling23@gmail.com www.awn-archeologie.nl/23/

Redactie

Ellen van der Steen tel. 040-2910855, avkpactueel@gmail.com (eindredactie en layout)

Peter Seinen en Carel van den Boom (redactieleden)

